

..... Σ Η Μ Α 7

Ο.- " Ποντιακοὶ ἀντίλαλοι ". Λαογραφική ἐκπομπή τοῦ σταθμοῦ μας, πού γράφει καί ἐπιμελεῖται ὁ συνεργάτης μας Στάθης Εὐσταθιάδης.

Στή λύρα ὁ Γῶγος Πετρίδης. Μουσική ἐπιμέλεια Ἡρακλῆ Κοιοζίδου.

..... τό σῆμα οβήνει

Ἀγαπητοὶ μας φίλοι, θά σᾶς μιλήσωμε σήμερα γιά τή σχέση για-γιαῖς καί ἐγγονοῦ. Καί πρῶτα: Ἀς δοῦμε, πῶς ἀποκαλεῖ τή γιαγιά του ὁ ἐγγονός.

Ἐκτός ἀπό τό " γιαγιά " ὑπάρχει ^{καί} τό κλασσικό " καλομένα " ἢ ἀπλῶς μάνα. Λένε χαρακτηριστικά οἱ Πόντιοι:

" Ἡ καθ' ἑαυτοῦ ἡ μάνα τῇ παιδί, ἡ καλομένα ἔν. " Ὅπως τῇ ποταμί ἡ μάνα ἔν ἡ πηγῇ, ἀπ' ὅθεν κενά ἐβγαίν' τό νερόν ἄθε, ἄρ ἄέτσ' καί τῇ οἰκογένειας ἡ μάνα ἔν ἡ καλομένα ".

Στήν περιοχή Ἀργυρουπόλεως, καθῶς καί στό Κάρς, τή γιαγιά τή λέ-γαν καί " νινία ".

" Ὅσο γιά τή γιαγιά, αὐτή φωνάζει τό ἐγγόνι της μέ τό ὄνομά του.

" Ἀς ἀκούσωμε ἕνα παλιό τραγοῦδι καί ἔπειτα συνεχίζομε.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ἐπειδὴ στόν παλιό καιρό ὁ ὑπανδρευόμενος γιός δέν χῶριζε κατὰ κανόνα, ἡ οἰκογένεια ἀντιμετώπιζε τά προβλήματα τῆς ζωῆς ἐφαρμό-ζοντας τόν λεγόμενο ἐσωτερικό καταμερισμό τῆς ἐργασίας. Ἡ νύφη κα-ταγινότανε μέ τίς πολλές καί ποικίλες δουλειές τοῦ σπιτιοῦ. Ἐτσι τά παιδιά της τά μεγάλωνε κατ' οὐσίαν ἡ γιαγιά. Τίς περισσότερες ὥ-ρες τά ἐγγόνια βρίσκονται μέ τή γιαγιά τους. Αὐτή τοὺς λέει παρα-μύθια, ἱστοριοῦλες, τοὺς ἐμπνεεῖ ἀκόμη τή ὀρησικευτική πίστη καί τήν ἀγάπη πρὸς τοὺς γονεῖς, καί τόσα ἄλλα, ὠφέλημα καί ἀπαραίτητα γιά τή συγκρότηση τῆς πνευματικῆς καί ψυχικῆς ζωῆς των. Ἐτσι ὁ δεσμός γιαγιάς καί ἐγγονοῦ γίνεται στενός.

Μέ τίς συνεχεῖς ἐπαφές τοῦ ἐγγονοῦ μέ τή γιαγιά του δημιουρ-γεῖται μέσα στήν ψυχὴ του μιά ξεχωριστὴ ἀγάπη γι' αὐτήν. Μποροῦμε, νά ποῦμε, ὅτι πολλές φορές ἡ γιαγιά φανερώνοντας τήν ἐπιεικειὰ της στήν περίπτωση παραπτώματος τοῦ παιδιοῦ, ἐπιτυχαίνει μεγαλύτερα ἠθι-μορφωτικά ἀποτελέσματα ἐκεῖ, πού ἡ αὐστηρότητα τῆς μητέρας καί τοῦ πατέρα δημιουργεῖ, μέ τόν ἐκφοβισμό, στήν ψυχὴ του ἀπογοήτευση

καί τραῦμα, ὅταν λείπει ἡ ὑπεράσπιση τῆς πολύπειρης γιαγιάς. Ναί: Ἡ γιαγιά ἔχει τὴν πέτρα τῆς ζωῆς καί ξέρει καλλίτερα, πῶς πρέπει νά φερθῇ στό παιδί. Ἔτσι ἡ συμβολή της στήν ἀνατροφή τοῦ παιδιοῦ γίνεται πολύτιμη. Δέν ἔχουν νά χάσουν τίποτε τὰ μέλη μιᾶς οἰκογενείας, ὅταν σέβωνται τὴ γιαγιά, τὸν παπποῦ – καί ἔχουν νά κερδίσουν πολλά ἀπὸ τὴν παρουσία τους.

..... Λ Υ Ρ Α – Τ Ρ Α Γ Ο Υ Δ Ι

Ἀπὸ τὴν ἀποψη τῆς Ἑθνικῆς παραδόσεως, καὶ γιαγιά καί ὁ παπποῦς ἀποτελοῦν σπουδαιότατην συμβολὴν γιὰ τὴ διαίωσή της. Ἡ γιαγιά καί ὁ παπποῦς θά ποῦν στά ἐγγόνια ἓνα παραμῦθι, ἓνα θρύλο τῆς ζωῆς τοῦ λαοῦ, τὰ ὄνειρα τοῦ γένους, πού ὅλα αὐτὰ μεταδιδόμενα ἀπὸ τὴ μιά γενιά στήν ἄλλη, ἀπὸ στόμα σέ στόμα, κάνουν τὴν ζωντανή ἱστορία, πού λέγεται Παράδοση. Ἔτσι οἱ κατοπινές γενεές κρατοῦν στή μνήμη τους τὰ ὄνειρα τοῦ ἔθνους, τὰ στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ, πού φυλάχτηκαν σάν παραμῦθι, σάν ἱστοριούλα κοντά στό ντζάνι, ὅπου ἡ γιαγιά καί ὁ παπποῦς μέ ἐπιμονή τὰ μάθαιναν στά ἐγγόνια τους.

..... Λ Υ Ρ Α – Τ Ρ Α Γ Ο Υ Δ Ι

Καμμιά φορά ἡ γιαγιά πιραίνεται ἀπὸ μιά ἄσχημη συμπεριφορὰ τοῦ ἐγγονοῦ της. Βλέπει μέ θλίψη, πῶς οἱ ὁρμήνεις, οἱ συμβουλές της δέν βρίσκουν ἀπήχηση. Ἀλλά καί πάλι δέν καταδικάζει αὐστηρά. Ἡ κ. Παπαδοπούλου, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν πήραμε ἀρκετὰ στοιχεῖα καί τὰ χρησιμοποίησαμε στήν περασμένη μας ἐκπομπή, μᾶς εἶπε τό ἀκόλουθο δίστιχο, πού τό λέει ἡ γιαγιά στόν ἐγγονό, ὅταν ἐκεῖνος δέν τὴν ἀκούει.

Τ' ἐμά τὰ χρόνια πᾶ νά παίρτς, νά ζῆς, νά βασιλεύς,
τόν κόσμον ὅλεν νά γυρίης κ' ἐμέναν νά γυρεύς.

..... Λ Υ Ρ Α – Τ Ρ Α Γ Ο Υ Δ Ι

Σᾶς μιλήσαμε σήμερα, ἀγαπητοί ἀκροαταί, γιὰ τόδεσμό γιαγιάς καί ἐγγονοῦ, γιὰ τὴ σημασία του ἀπὸ Ἑθνικῆς καί κοινωνικῆς ἀπόψεως.

..... Σ Η Μ Α

Ἀκούσατε τὴ λαογραφικὴ μας ἐκπομπή :

" Ποντιακοὶ ἀντίλαλοι " .

..... τό σῆμα σβήνει